10/12/2021

Inventarierea bisericilor de lemn tinde să devină un efort naţional

În ultimii ani, în tot mai multe zone din țară se înregistrează progrese în ceea ce privește cunoașterea, aducerea în atenția publică și inventarierea bisericilor de lemn vechi, unele aproape neștiute. Prin proiecte mici, inițiate de asociații care sprijină protejarea patrimoniului construit, sau prin finanțări obținute de la Administrația Fondului Cultural Național (AFCN), în anumite regiuni s-a reușit chiar mai mult decât atât, respectiv conturarea unor trasee, scanarea bisericilor și realizarea de platforme de vizitare, informare și monitorizare virtuală.

Cea mai promiţătoare iniţiativă de până acum este cea a Asociației Culturale Vernacular din Arad, cu sprijinul Asociației Biserici Înlemnite. În cadrul unui proiect-pilot, cofinanțat de AFCN, au fost inventariate în acest an, pe platforma digitală www.biserici-inlemnite.ro, bisericile de lemn arădene, cu intenția de a extinde proiectul la nivel național. Inițiativa este una de importanță majoră nu doar prin anvergura sa (inventarierea tuturor bisericilor de lemn monument istoric din țară), ci mai ales prin faptul că platforma va deveni un instrument esențial în

monitorizarea acestor monumente, în vederea protejării și salvării lor. „Demersul de față răspunde celei mai grave situații din prezent, în care nu se cunoaște numărul bisericilor de lemn păstrate în România, nici starea lor de conservare și nici valoarea acestora. În lipsa acestor date nu se poate realiza o strategie sau prioritizarea intervențiilor de conservare/restaurare, necesare păstrării patrimoniului nostru cultural din lemn. Platforma de față este un instrument care poate oferi actorilor implicați suportul unei baze de date, cu care să poată gestiona mai bine situația bisericilor istorice de lemn din țara noastră”, se arată într-un comunicat al celor două asociații, citat de Agerpres.

Echipa proiectului, formată din istorici, arhitecți, arheologi, geologi, ingineri și studenți la Arhitectură, este coordonată de arhitectul Alexandru Baboș, expert în cercetarea patrimoniului din Scandinavia și centrul Europei, specialist recunoscut și pentru studiile sale privitoare la bisericile de lemn din România. În cadrul proiectului de reportaj „Moldova bisericilor de lemn”, pe care l-am realizat în perioada 2012-2015 în șase județe din Moldova, pentru descoperirea și readucerea în atenția publică a bisericilor de lemn moldovenești, am aflat de valoroasa lui contri-buție în ceea ce privește datarea dendrocronologică (prin studiul inelelor anuale de creştere a lemnului, cea mai exactă metodă de datare, atunci când lipsesc documentele scrise – n.r.) a vechii biserici de lemn a Putnei. În anul 2002, arhitectul Baboș a cercetat structura bisericii şi a prelevat 16 probe din bârne şi talpă, care au fost analizate, în 2003, de Hans Linderson, în Laboratorul naţional pentru datare dendrocronologică al Universităţii Lund, Suedia. Rezultatele raportului semnat de Alexandru Baboş şi Hans Linderson, publicat în Anuarul Institutului de Istorie -„A. D. Xenopol” din Iaşi din 2002-2003, au arătat că biserica de lemn de la Putna a fost construită în primii ani ai veacului al XV-lea, fiind cea mai veche biserică de lemn din România şi cea mai veche biserică de lemn medievală din Europa.

Platforma amintită, lansată pe 16 noiembrie, este, deci, una profesionist întocmită, oferind date privitoare la identificarea lăca-șului (statut, hram, cult, utilizare, singularitate), la istoricul lui (datare prin interval de timp, an de con-strucție, datare secol, pisanie, studiu dendrocronologic, mutări, ctitori, zugravi, perso-nalități), descrierea arhitec-tu-ră/peisaj (tip scanare), descrierea componentei artistice (suport proscomidie, obiecte de cult, mobilier, obiecte de cult înstrăinate, iconostas, perete des-părțitor, altar, pictură exterioară, pictură interioară, inter-venții), la conservare (sit, structura bisericii, finisaje biserică, componenta artistică) și la valoarea monumentului (vechime, integritate, unicitate, valoare memorială, peisaj cultural). „Starea de conservare și valoarea fiecărui obiectiv se calculează pe baza unor calificative specifice și a unui algoritm, iar prioritizarea rezultă din produsul acestor două categorii de infor-mații. Platforma oferă posibilitatea de a filtra datele de interes știin-țific, care apoi sunt afișate pe hartă și sub formă de tabele. Pentru informații detaliate despre o biserică se pot consulta fișa de inventariere și fotografiile aferente fiecărui obiectiv”, explică inițiatorii proiectului în acelaşi comunicat.

Rute de vizitare și circuite virtuale ale bisericilor de lemn în mai multe județe din țară

Alte proiecte cu obiective similare, de mai mici dimensiuni, au fost implementate în mai multe județe din țară, cu precădere în ultimul an. Astfel, în județul

Ma-ra-mureș, Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale „Liviu Borlan” a implementat un proiect prin care 18 biserici de lemn monument istoric din zona etnografică Codru au fost introduse într-un circuit virtual, putând fi vizitate de oriunde din lume pe un site dedicat – www.codru.culturamm.ro. Acesta a devenit func-ți-onal la mijlocul lunii noiembrie şi cuprinde bisericile aflate în localităţile Arduzel, Bicaz, Bolda, Bulgari, Buzeşti, Chieşd, Corund, Derşida, Doba, Horoatu Cehului, Lelei, Nadiş, Noşig, Orţâţa, Someş-Uileac, Stâna, Ulciug şi Ulmeni. Proiectul este cofi-nanțat de AFCN și sprijinit insti-tuții de profil și de asociații din județele Sălaj și Maramureș.

De asemenea, din 2020 există o Rută Cultural Turistică a Bisericilor de Lemn din România, proiect dezvoltat de Ministerul Economiei Antreprenoriatului și Turismului, care cuprinde zece lăcașuri din județul Bihor, 13 din județul Cluj, peste 100 de biserici de lemn și mănăstiri din județul Maramureș, zece din județul Satu Mare, 16 din județul Suceava, 16 din județul Neamț și două biserici de lemn din județul Mehe-dinți.

ziarullumina.ro